

บทบาทและหน้าที่ของกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

กรมพลศึกษาเป็นหน่วยงานสำคัญ ทำหน้าที่ส่งเสริมพลศึกษาและการกีฬาของชาติ แถลง
การของรัฐบาล พ.ศ. 2476 วางวัตถุประสงค์ในการตั้งกรมพลศึกษาไว้ดังนี้คือ

มาตรา 12 รัฐตั้งกรมพลศึกษาเพื่อให้นักเรียนและลูกเสือเป็น
นักกีฬา เป็นผู้มีสุขภาพพลานามัยอันดี ดังนโยบายกรมพลศึกษา พ.ศ. 2477 ว่า คนที่ได้รับการรู้
ทางพุทธรักษา จริยศึกษาและหัตถศึกษาอย่างดีแล้วก็ตาม หากสุขภาพไม่แข็งแรง จิตใจไม่หนักแน่น
ขาดอนามัยและโรคภัยเบียดเบียนย่อมจะทำงานได้ไม่ดีเท่าที่ควรและอาจไม่ประสบความสำเร็จใน
ชีวิตการทำงาน เดิมที่กรมพลศึกษามี 6 กอง คือสำนักงานเลขาธิการ กองกีฬา กองกายบริหาร
กองลูกเสือ กองอนุภาษา และกองสุขาภิบาลโรงเรียน และมีการเปลี่ยนแปลงตามคำสั่งคณะปฏิวัติ
ฉบับที่ 80¹ ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2515 ให้แบ่งหน่วยราชการออกเป็น 8 กอง คือเพิ่มกอง
สารวัตรนักเรียน กองกรีฑาสถาน กองส่งเสริมพลศึกษาและสุขภาพ ส่วนกองสุขาภิบาลเดิม ย้ายไป
สังกัดกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ตั้งแต่ พ.ศ. 2485

แสดงให้เห็นว่า กรมพลศึกษาเริ่มเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาเยาวชนทั่วไป ทั้งในด้าน
การพลศึกษาและการกีฬา สำหรับประชาชนยังไม่เป็นนโยบาย คงมีเพียงการจัดการแข่งขันกีฬาต่าง ๆ
เป็นครั้งคราวหรือตามฤดูกาลเท่านั้น สมัยแรกเริ่มนั้นงานในกรมพลศึกษาแคบมาก เพราะหลาย
หน่วยงานสามารถรวมกันได้ เช่นกองกายบริหารกับกองกีฬา หรือกองลูกเสือกับกองอนุภาษาและ
น่าจะมี กองส่งเสริมกีฬาประชาชนอีกกองหนึ่งทำหน้าที่จัดการพลศึกษาและการกีฬาสำหรับประชาชน
ทั่วไป เมื่อไม่มีกองนี้โดยตรงก็ทำให้ไม่มีผู้รับผิดชอบงานด้านนี้โดยตรง นอกจากนั้นกองสุขาภิบาลโรงเรียน

¹ พระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 89 ตอนที่ 27 ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2515

(พระนคร : สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2515)

ควรเป็นเรื่องทางการแพทย์ที่จะให้บริการโดยตรง การเอางานนี้มาไว้ที่กรมพลศึกษาถึง 9 ปี และได้รับความช่วยเหลือทางการแพทย์โดยทางอ้อมการทำงานจึงไม่สะดวก ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

หน้าที่ของกรมพลศึกษา² กรมพลศึกษามีหน้าที่ดังนี้คือ

ควบคุมให้การศึกษาค้นพลศึกษาแก่ครู นักเรียน และประชาชนโดยทั่วไป ส่งเสริมประชาชนให้นิยมกีฬาเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทั้งร่างกายและจิตใจ ผลิตคำร่าคู่มือทางพลศึกษาข้อบังคับและวิธีการเล่นกีฬา ช่วยเหลือโรงเรียนเกี่ยวกับพลศึกษา สุขศึกษา และสันทนาการ ทำการผลิตครูและอบรมครูพลศึกษา จัดแข่งขันกีฬานักเรียน ประชาชนทั่วราชอาณาจักร รวมทั้งการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศและร่วมมือ กับสมาคมกีฬาส่งเสริมกีฬาต่าง ๆ ควบคุมกิจการลูกเสือและอนุภาคาราทั่วประเทศ ควบคุมความประพฤตินักเรียนตามพระราชบัญญัติ ควบคุมเด็กและนักเรียน

หน้าที่ของกรมพลศึกษาถูกขยายออกไปให้บริการแก่ประชาชนทั้งในด้านการเรียนการสอน การฝึกและการแข่งขันกีฬา หากจะขยายให้ทั่วถึงและทำอย่างจริงจังโดยความร่วมมือของทุกฝ่ายย่อมจะได้รับผลดีกว่าที่เป็นอยู่อีกมากนักจากนโยบายของกรมจะเห็นว่ากรมมีหน้าที่ คือ

1. หน้าที่ของกรมพลศึกษาต่อการจัดการศึกษา การดำเนินงานทางพลศึกษามีมาก่อนการตั้งกรมพลศึกษาคือ มีหลักสูตรพลศึกษาใช้ในการเรียนการสอนมาตั้งแต่รัชกาลที่ 5 โดยใช้ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปี พ.ศ. 2430 กิจกรรมมีการวิ่งในตอนเช้า ฝึกกายบริหาร คัดคน (ยี่ดหุน หรือยี่มมาสติก) พันดาบ กีฬาไทย และว่ายน้ำ สอนโดยครูชาวไทยและต่างประเทศ ดังนั้นการพลศึกษาจึงได้แพร่หลายไปในหมู่ทหารอีก 7 กรมในขณะนั้นและเริ่มเข้าไปมีบทบาทในโรงเรียนต่าง ๆ ด้วย ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ตรัสแก่ผู้จบการศึกษาทั้งทหารและพลเรือน ณ ตำหนักสวนกุหลาบ พ.ศ. 2425 ความว่า "การทหารมีความจำเป็นและสำคัญในการรักษาป้องกันบ้านเมืองถ้าไม่มีทหารที่เข้มแข็งก็จะรักษากันบ้านเมืองยาก จำเป็นต้องมีทหารที่เข้มแข็งมีประสิทธิภาพสูง แต่ใจจะมีทหารอย่างเดียว ปัจจุบันยังต้องการผู้มีความรู้ทางพลเรือน

² พลศึกษา, กรม, เอกสารการแบ่งส่วนราชการและอำนาจหน้าที่ของกรมพลศึกษา

ที่มีความสามารถ สติปัญญาที่สุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์เป็นกำลังสำคัญของชาติด้วย"³

จากพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจะเห็นได้ว่าพระองค์ต้องการทหารและประชาชนพลเมืองที่มีสติปัญญาความสามารถ มีความแข็งแรงสมบูรณ์ จึงเริ่มใช้หลักสูตรบังคับในโรงเรียนทหารแล้วจึงกระจายไปสู่วิทยาลัยในขณะนั้น แต่ที่คงทำได้เฉพาะแต่ในกรุงเทพมหานครเป็นส่วนใหญ่ เพราะการศึกษายังไม่แพร่หลาย ทั้งไม่มีการศึกษาภาคบังคับอีกด้วย และการเริ่มต้นของพลศึกษาในขณะนั้นเป็นการปฏิบัติเท่านั้น ไม่ปรากฏว่ามีการเรียนทางทฤษฎีแต่อย่างใด ถ้าจะคิดถึงการเริ่มต้นของการพลศึกษามาจนถึงปัจจุบันก็จะเห็นได้ว่าประเทศไทยดำเนินการมาเป็นเวลาร่วมร้อยปีแล้ว แต่การพัฒนาทางด้านนี้ก็พัฒนาไปไค้ชามาก เมื่อเทียบกับประเทศพัฒนา

ปี พ.ศ. 2435 รัฐบาลตั้งกระทรวงธรรมการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน⁴ มีโรงเรียนหลายแห่ง การพลศึกษาก็เข้ามามีบทบาทในโรงเรียนทันที ดังจะเห็นได้จากหลักสูตรระดับใหญ่เรียนทั้งชั้นต้น ชั้นกลาง และชั้นสูง เรียนวิชาต่าง ๆ และมีการฝึกซ้อมออกกำลังกายด้วย

พ.ศ. 2450 หลักสูตรชั้นมัธยมกำหนดให้เรียนกิจกรรมพิเศษ มีกิจกรรมพลศึกษาซึ่งประกอบด้วยระเบียบแถว คัดกาย หรือคัดคน ยิมนาสติก วิ่ง กระโดด และฝึกกีฬาบางชนิด

พ.ศ. 2476 หลักสูตรพลศึกษาตอนปลายโรงเรียนการช่าง⁵ กำหนดเรียนพลศึกษาทุกชั้น ชั้นละ 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ กิจกรรมประกอบด้วย คัดคนประกอบเครื่องมือ คัดคนส่วนห้อยโหน

³ ศึกษาธิการ, กระทรวง, บทเรียนจากการศึกษาในรอบ 100 ปี (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2512) หน้า 113 - 116.

⁴ ศึกษาธิการ, กระทรวง, ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2507) หน้า 1

⁵ ศึกษาธิการ, กระทรวง, หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายการช่าง (พระนคร : โรงพิมพ์วัดสังเวช, 2476) หน้า 14 - 17

การบริหาร การเล่นเป็นทีม กีฬา เป็นต้น

พ.ศ. 2476 หลักสูตรพลศึกษาในโรงเรียนพลศึกษา⁶ คือ กายบริหาร คัดคน ยิมนาสติก กีฬาประเภททีม และลูกเสือ

พ.ศ. 2477 หลักสูตรพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมวิสามนัญการเรือน⁷ เรียนพลศึกษาเกี่ยวกับการคัดคน กายบริหาร กีฬาและเกมส์ต่าง ๆ เรียนทุกชั้น ชั้นละ 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าหลักสูตรพลศึกษาแต่เดิมมาได้ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง คือ ทั้งในโรงเรียนทหาร โรงเรียนสามัญ โรงเรียนวิสามนัญ และโรงเรียนอาชีวศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอนมีมากขึ้นเป็นลำดับ

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าแรกเริ่มการพลศึกษาสอนอยู่ในวงแคบ คือในโรงเรียนทหาร และโรงเรียนสามัญ เน้นหนักที่การออกกำลังกายหรือกายบริหาร ต่อมาก็ขยายให้กว้างขวางขึ้นมีการสอนและการแข่งขันกีฬาเข้ามาในทุกระดับการศึกษา คือ ทั้งในโรงเรียนทหาร โรงเรียนสามัญ โรงเรียนวิสามนัญ และโรงเรียนอาชีวศึกษาทุกประเภทด้วย ปัจจุบันไม่มีหลักสูตรการพลศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษา ทั้ง ๆ ที่เคยมีมา ทำให้นักเรียนนักศึกษาปัจจุบันในระดับอาชีวศึกษาไม่มีโอกาสได้เรียนพลศึกษา อันเป็นการละเลยสิ่งจำเป็นของผู้เรียนไป การพลศึกษาต้องขาดตอนไปในช่วงเตรียมอุดมศึกษากับอาชีวศึกษา แต่ในระดับอุดมศึกษา (ปริญญาตรี) หลายแห่งมีการสอนพลศึกษา การศึกษาที่ขาดตอนนี้เองเป็นสิ่งที่ทำให้การพลศึกษาและการกีฬาไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะรัฐบาลขาดโครงการและแผนการที่แน่นอนเพื่อพัฒนาการทางพลศึกษาอย่างจริงจัง

⁶ ศึกษาธิการ, กระทรวง, หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย การช่าง (พระนคร : โรงพิมพ์วัดสังเวช, 2480) หน้า 10 - 12

⁷ ศึกษาธิการ, กระทรวง, ระเบียบโรงเรียนเพาะช่างและหลักสูตรสามัญ (พระนคร : โรงพิมพ์วัดสังเวช, 2475) หน้า 30

พ.ศ. 2502 หลักสูตรระดับประถมศึกษา⁸ สำหรับใช้ในโรงเรียนปรับปรุง กิจกรรมที่ใช้คือ

ก. ประถมปีที่ 1 - 2 เรียน เกมส์ การเล่นเป็นจังหวะ ยืดหยุ่นแบบง่าย ๆ และการวิ่งประเภทต่าง ๆ

ข. ประถมปีที่ 3 - 4 เรียน เกมส์เบ็คเคิ้ลด์ เกมสนำ ยืดหยุ่น กิจกรรมเข้าจังหวะ การวิ่ง เรียนครั้งละ 1 ชั่วโมง 3 ครั้งต่อสัปดาห์

พ.ศ. 2503 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น⁹ (กำลังใช้ในัจจุบัน) กิจกรรมประกอบด้วยกิจกรรมเข้าจังหวะ การทรงตัว วิ่ง เต้น ต่อตัว เกมสนำ ยิมนาสติก กีฬา (ฟุตบอล บาสเกตบอล วอลเลย์บอล วาเลย์บอล เป็นต้น) กรีฑา (วิ่ง กระโดด หุ้ม ขว้าง เป็นต้น) สายสามัญเรียนสัปดาห์ละ 2 ครั้ง สายอาชีพเรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง

จากการวิจัยหลักสูตร พลศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับ พ.ศ. 2503 ในโรงเรียนรัฐบาลพบว่า¹⁰ มีครูพลศึกษา 1 คนต่อนักเรียน 614 คน โรงเรียนหลายแห่งขาดครูที่มีวุฒิทางพลศึกษา ครูพลศึกษาสอน 1 - 5 ชั่วโมง และสอนวิชาอื่นอีก 10 - 12 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และพบอุปสรรคสำคัญคือ การขาดสถานที่ อุปกรณ์ แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ ชั่วโมงศึกษามีไม่พอ ครูพลศึกษามีความเข้าใจ หลัก วิธีสอนและการวัดผลทางพลศึกษาดี

พ.ศ. 2510 มีหลักสูตรพลศึกษาใช้ในโรงเรียนมัธยมแบบประสม¹¹ (ปรับปรุงครั้งที่ 2 พ.ศ. 2514) เป็นโรงเรียนในโครงการพัฒนาการศึกษา 20 โรงเรียนกำหนดเรียนวิชาพลศึกษาคือ

⁸ ศึกษาธิการ, กระทรวง, หลักสูตรประถมศึกษาสำหรับใช้ในโรงเรียนปรับปรุง (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2502) หน้า 48 - 49

⁹ ศึกษาธิการ, กระทรวง, หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2503) หน้า 30 - 31

¹⁰ เสงี่ยม พรหมปัญพงษ์, ปัญหาการใช้หลักสูตรพลศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับ พ.ศ. 2503 วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2514

¹¹ ศึกษาธิการ, กระทรวง, หลักสูตรโรงเรียนมัธยมแบบประสม (พระนคร : คุรุสภา, 2510) หน้า 20 - 21

วิชาบังคับ เรียนมาสเกตบอล กรีฑา ฟุตบอล กิจกรรมเข้าจังหวะ แอโรบิค
ยิมนาสติก วอลเลย์บอล แบดมินตัน ห่วงขามตาชาย เนตบอล ตะกร้อ

วิชาทดแทน เทเบิลเทนนิส แครีบอล ซอฟท์บอล วายน้ำ

วิชาเลือก กิจกรรมเข้าจังหวะขั้นสูง มวยไทย - สากกล กระบี่กระบอง ยูโด และ
กีฬาขั้นสูง ขณะเดียวกันก็มีหลักสูตรพลานามัยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นวิชาเลือกสำหรับ
แผนกทั่วไป เรียนสัปดาห์ละ 3 ครั้งคือ พลศึกษา 2 ครั้ง สุขศึกษา 1 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง

การพลศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. 2502 เป็นต้นมา ได้มีการขยายหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
คำนึงถึงความพร้อมความเหมาะสมของกิจกรรมที่ใช้สอนต่อผู้เรียนทุกเพศทุกวัย จัดผู้สอนผู้เรียนให้
เหมาะสม มีอุปกรณ์ สถานที่ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ หลักสูตรพลศึกษาในโรงเรียนมัธยม
แบบประสมเป็นหลักสูตรที่มีความพร้อมเด่นชัดที่สุด แต่ในโรงเรียนอื่นยังไม่พร้อม ผู้เรียนที่เรียนจบ
ในโรงเรียนมัธยมแบบประสมจะมีความสามารถทางพลศึกษาและการกีฬาอย่างที่ทั้งในการเล่น การ
แข่งขันและการจัดการแข่งขัน เพราะได้รวมกิจกรรมการเรียน การแข่งขันกีฬาภายใน การแข่งขัน
กีฬาภายนอก และการจัดโปรแกรมพิเศษทางพลศึกษาจากการวิจัยหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.
2500 ในโรงเรียนรัฐบาลทั้งหมดก็พบว่าครูไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนจึงต้องเร่งผลิตครูให้ได้
ครูมาสอนอย่างเพียงพอให้เร็วที่สุด นั่นคือการวางหลักการผลิตครูพลศึกษา โดยคำนึงถึงปริมาณและ
คุณภาพที่เหมาะสมต่อไปและสร้างความพร้อมด้านอื่นที่มีความจำเป็นควบคู่ไปด้วย

2. หน้าที่ของกรมพลศึกษาต่อการผลิตครูพลศึกษา การผลิตครูพลศึกษามี 3 ระดับคือ การ
ผลิตครูพลศึกษาโดยตรง การเรียนพลศึกษาในโรงเรียนฝึกหัดครูและการอบรมครูพลศึกษา

พ.ศ. 2452 กระทรวงธรรมการตั้งสถาบันการศึกษาพลศึกษา¹² ณ สามัคยาจารย์
สมาคมบริเวณโรงเรียนสวนกุหลาบ อาศัยครูจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า สอน 4 วิชา
คือ ลูกเสือ ญูติศู (ยูโด) คัดคนส่วนห้อยโหน และมวยไทย มวยสากกล พันคาบ ผู้สอบผ่าน 2 วิชา
ได้พลศึกษาตรี (พ.ต.) ผ่าน 3 วิชาได้ พลศึกษาโท (พ.ท.) และผ่าน 4 วิชาได้พลศึกษาเอก(พ.อ.)

¹²

หฤทัย แลสลับ, ประวัติการพลศึกษา, ข่าวสารกรมพลศึกษา (6 สิงหาคม 2513).

พ.ศ. 2476 มีโรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษาหลักสูตรที่ใช้เรียนมี ระเบียบกระทรวง มวยไทย มวยสากล ญัตติสู่ว่ายน้ำ กระโดดน้ำ และการค้ำคน

พ.ศ. 2479 หลักสูตรโรงเรียนพลศึกษาภาคกลาง เรียน 5 วิชา คือ มวย ระเบียบกระทรวง พันคาบ ค้ำคน มวยสากล

พ.ศ. 2493 หลักสูตรโรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษา¹³ รับผิดชอบมีปีที่ 6 จังหวัดละ 2 คน เรียน 5 ปี มีหมวดวิชาครู สังคม ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ กีฬาและกรีฑา สุขศึกษา สรีระและชีววิทยา

พ.ศ. 2501 ตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษานามัย รับผิดชอบมีปีที่ 6 เรียนหลักสูตร 2 ปี มีวิชาสามัญ วิชาครู และพลศึกษา

พ.ศ. 2502 เปิดแผนกพลศึกษา ในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รับผิดชอบ ม.ศ. 5 เรียนหลักสูตร 4 ปี ได้ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.พลศึกษา) และปี พ.ศ. 2511 ขยาย หลักสูตรถึงระดับปริญญาโท และยังคงดำเนินการอยู่จนถึงในปัจจุบัน

พ.ศ. 2513 วิทยาลัยพลศึกษา ขยายงานเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษามหาวิทยาลัย¹⁴ รับผิดชอบ ม.ศ. 5 เรียน 4 ปี และรับผิดชอบพลศึกษาเข้าเรียนเพิ่มเติมอีก 2 ปี ได้รับปริญญาตรี การศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.พลศึกษา)

พ.ศ. 2517 วิทยาลัยนี้ขึ้นอยู่กับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และขยายการศึกษาถึงระดับปริญญาโท ในระยะต่อมาด้วย

¹³ ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2435 - พ.ศ. 2507, เรื่องเดียวกัน, หน้า 24 - 28

¹⁴ พลศึกษา, กรม, ขาวสารกรมพลศึกษา (ธันวาคม 2513), เรื่องเดียวกัน, หน้า

ตารางที่ 1 สถิติผู้จบการศึกษาทางพลศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. 2452 ถึง พ.ศ. 2515

สถาบัน	ระหว่าง พ.ศ.	จำนวนผู้สำเร็จ.	หมายเหตุ
โรงเรียนพลศึกษากลาง	2452 - 2453	71	(2454 - 2461 หลักรฐานสูญหายไป)
โรงเรียนพลศึกษากลาง	2462 - 2501	2,018	หมายเหตุ ขณะนี้มีผู้จบปริญญา
วิทยาลัยพลศึกษา	2498 - 2513	2,106	ตรีจากมหาวิทยาลัยเกษตรและ
ฝึกหัดครูพลานามัย	2501 - 2512	1,600	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอีก
ครุศาสตร์ปริญญาตรี	2502 - 2516	437	ค้วย ซึ่งไม่อาจจะหาสถิติได้
ครุศาสตร์ปริญญาโท	2508 - 2516	48	

ที่มา .- รวบรวมจากวารสารพลศึกษา สุขศึกษาและสันทนาการ เดือนธันวาคม 2508 หน้า 27 - 29 สถิตินักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา (เอกสารยังไม่ได้จัดพิมพ์) แผนกทะเบียนพลศึกษาและสถิติของแผนกพลศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2516 จัดทำตารางโดยผู้เขียน

จะเห็นได้ว่าการผลิตครูพลศึกษาแต่ละปีนั้นมีไม่มากนัก ทำให้ในช่วงต่าง ๆ มีครูพลศึกษาน้อยมาก ไม่เพียงพอกับความต้องการ อัตราส่วนที่เป็นอยู่ระหว่างครูกับนักเรียน 1 : 500 คน จำเป็นจะต้องผลิตครูเพิ่มอีกประมาณสองเท่า จึงจะผลิตครูได้ตามจำนวนที่ต้องการและเหมาะสม คือ 1:200 คน ผลจากการที่มีครูพลศึกษาไม่สอดคล้องกับจำนวนนักเรียนหรือบางโรงเรียนไม่มีครูพลศึกษาเลย ทำให้เด็กได้รับการเอาใจใส่ไม่ทั่วถึง ครูมุ่งสอนเด็กที่ให้ความสนใจ เด็กขาดการฝึกฝนทักษะขั้นมูลฐาน เวลาเรียนน้อยไป คือ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ทำให้นักเรียนไม่สนใจพลศึกษา และเห็นคุณค่าในการกีฬาน้อยไป ครูไม่อาจจะปฏิบัติงานกิจกรรมนอกเวลาได้ เพราะต้องทำงานอื่น ๆ ช่วยคาคครองชีพ จึงควรให้คาลงเวลาแก่ครูพลศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่นอกเวลาเรียน เพื่อเป็นกำลังใจในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางคานนี้ให้มากขึ้น

การอบรมครูพลศึกษา กรมพลศึกษาจัดอบรมครูพลศึกษา เสมอมา มีผู้เข้ารับการอบรมเป็นจำนวนมาก มีทั้งผู้ที่ เป็นครูพลศึกษาผู้บริหารการศึกษา นักเรียน และผู้ที่ต้องการอบรมวิชาพลศึกษา

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนผู้เข้าอบรมพลศึกษาระหว่าง พ.ศ. 2477 - พ.ศ. 2505

ปีการศึกษา	ผู้เข้าอบรม	สถานที่	ระดับผู้เข้าอบรม พ.ศ. 2505
2477	100	โรงเรียนพลศึกษากลาง(สวนกุหลาบ)	ครูพลศึกษาทั่วไป
2479	71	ทัพบก, เรือ, กรมพลศึกษา	นักเรียนทุกจังหวัด
2480	75	โรงเรียนพลศึกษากลาง (กรม)	ครูพลศึกษา
2484	104	โรงเรียนพลศึกษากลาง (กรม)	ครูพลศึกษา
2492	75	โรงเรียนพลศึกษากลาง (กรม)	ครูพลศึกษา, สุขาภิบาลโรงเรียน
2496	69	โรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษา	ครูพลศึกษา, สุขศึกษา
2497	142	โรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษา	ศึกษาธิการอำเภอ, ครูใหญ่
2498	200	โรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษา	ศึกษาธิการอำเภอ, ครูใหญ่
2499	400	จังหวัดคะเช็งเทรา	ครูประชาบาล, ศึกษาธิการอำเภอ
2505	90	วิทยาลัยพลศึกษา	ครูพลศึกษา
รวม	1,326		

ที่มา .- รายงานกรมพลศึกษา พ.ศ. 2505 โดย ขวัญ มาลีงาม ผู้รวบรวม จัดทำตารางโดยผู้เขียน
จากตารางจะเห็นว่า กรมพลศึกษาได้พยายามจัดอบรมครูพลศึกษาอยู่เสมอ ทั้งยังอบรม
แก่นักเรียน อนามัยโรงเรียน ศึกษาธิการอำเภอ และครูใหญ่ เพื่อให้ผู้บริหารการศึกษาได้เห็นความ
สำคัญของการพลศึกษา และสามารถบริหารการพลศึกษา ในการอบรมนั้นได้กระทำสม่ำเสมอ ตั้งแต่
แรกตั้งกรมพลศึกษา แต่จำนวนผู้อบรมไม่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับงบประมาณที่ได้ และนโยบายของกรม
พลศึกษาที่จะมุ่งอบรมทางด้านใดด้านหนึ่งตามความจำเป็น ซึ่งการอบรมนี้จำเป็นมากเพราะจะทำให้
ได้ครูพลศึกษาเพิ่มขึ้นทั้งเป็นผู้สามารถที่จะนำความรู้ใหม่ ๆ ไปใช้สอน และผู้บริหารก็จะสามารถบริหาร
การพลศึกษาอย่างถูกต้องตามหลักการพลศึกษา

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนครูที่เข้ารับการอบรมผลศึกษาในการศึกษาภาคฤดูร้อน (อ.ศ.ร.)
ระหว่าง พ.ศ. 2508 - 2515

ปี พ.ศ.	ชาย	หญิง	รวม
2508	214	47	216
2509	418	59	477
2510	388	58	446
2511	453	44	497
2512	635	97	714
2513	474	66	540
2514	1,227	155	1,382
2515	1,553	199	1,852
รวมทั้งสิ้น	5,362	807	6,164

ที่มา .- สถิติผู้เข้าอบรมผลศึกษา กรมการฝึกหัดครู (โรเนียว 2515)

จากตารางจะเห็นได้ว่าตั้งแต่ พ.ศ. 2508 เป็นต้นมา กรมผลศึกษาเร่งผลิตครูผลศึกษาโดยจัดอบรมเพื่อสอบครูผลศึกษา ซึ่งทำให้มีครูผลศึกษาเพิ่มขึ้น และช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูผลศึกษาไค้มาก หากผู้อบรมทั้งหลายกลับไปสอนผลศึกษา แต่ปรากฏว่าผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่มักจะฉกฉวยและสอนวิชาอื่นอยู่แล้ว อบรมไปเพื่อเพิ่มวุฒิให้กับตนเองมากกว่า จึงทำให้เกิดผลดีต่อการผลศึกษาน้อยมาก ซึ่งผู้บริหารควรจะได้จัดให้สอนตามความรู้ความสามารถของผู้ที่เข้าอบรมไป อันจะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูผลศึกษาไค้มาก เพราะผู้เข้าอบรมมีจำนวนมากกว่าครูผลศึกษาไค้โดยตรงอยู่มาก ทั้งสถิติการอบรมก็ปรากฏว่ามีผู้เข้ารับการอบรมมากขึ้นทุกปี หากจัดอบรมให้มีความรู้ความสามารถทางผลศึกษาอย่างจริงจัง และเลือกอบรมเฉพาะผู้ที่ต้องการไปสอนผลศึกษาอย่างไค้เดียว ก็จะช่วยเรื่อง การขาดแคลนครูผลศึกษาไค้ได้อย่างไค้

การผลิตครูทางพลศึกษามีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2452 แต่กิจกรรมการเรียนยังแคบมาก มีวิชาหลัก 4 วิชา วิชาการเรียนโดยการใช้ลูกบอล ขาคความรูทางทฤษฎี ผู้สอนก็อาศัยความชำนาญในทักษะมาสอน ทำให้ผู้เรียนผู้สอนมีความรู้ความสามารถอยู่ในวงจำกัด การเรียนในลักษณะนี้เรียนมาจนถึง พ.ศ. 2476 ในช่วงเวลาดังกล่าว การพลศึกษาจึงไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร เพราะโรงเรียนพลศึกษากลางผลิตครูไต่คนยและส่วนใหญ่ก็สอนในส่วนกลางแทบทั้งสิ้น และการสอนพลศึกษาในโรงเรียนก็หนัก ทางกายบริหารเป็นส่วนใหญ่ หลังการตั้งกรมพลศึกษา การพลศึกษาก็ได้รับการปรับปรุงและขยายกว้างขวางออกไปทั้งในคานหลักสูตร การสอนและการจัดอบรมเพื่อให้มีครูเพียงพอที่จะใช้สอน ทำให้ครูที่เรียนโดยตรงมีความรู้ความสามารถกว้างขวางขึ้น ส่วนการอบรมครูส่วนใหญ่เพื่อให้ไปช่วยสอนพลศึกษาเนื่องจากขาดแคลนครู และการอบรมนี้ใช้หลักสูตรระยะสั้น ความรู้ความสามารถในทักษะต่าง ๆ จึงมีน้อยมาก ทำให้ไปสอนพลศึกษาไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ตั้งแต่ พ.ศ. 2493 มีหลักสูตรที่ใช้ผลิตครูพลศึกษาที่เด่นที่สุดและเป็นการปูพื้นฐานที่ดีสำหรับครูพลศึกษา เพราะมีการเรียนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ทั้งมีการเรียนวิชาสามัญอีกด้วย ทำให้ครูพลศึกษามีความสามารถดีขึ้น จนกระทั่งมีการเปิดสอนพลศึกษาในระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2502 และขยายถึงระดับปริญญาโท ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 ทั้งยังได้จัดผลิตครูพลศึกษาทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) และประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) ซึ่งมีในสวนภูมิภาคอีกด้วย แสดงให้เห็นว่าการพลศึกษาของไทย ได้ผลิตครูพลศึกษาไปสอนในทุกระดับ ทั้งระดับประถม มัธยม และอุดมศึกษา แม้ว่าจะไม่เพียงพอกับความต้องการทั้งที่เปิดการอบรมครูพลศึกษาเพื่อสอนในระดับประถม และมัธยมแล้วก็ตาม แต่จากการขยายโครงการผลิตครูพลศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 3 จะต้องมีครูพลศึกษาในทุกระดับการศึกษา และเพียงพอความต้องการได้อีกไม่กี่ปีข้างหน้า หากการผลิตครูเป็นไปตามแผนการที่วางไว้

3. หน้าที่ของกรมพลศึกษาต่อการจัดการแข่งขันกีฬา

ความจริงการจัดการแข่งขันกีฬามีมาก่อนตั้งกรมพลศึกษาหรือก่อน พ.ศ. 2476 คือ พ.ศ. 2440 มีการแข่งขันกีฬานักเรียนและประชาชนที่ทองสนามหลวง มีการแข่งขันกรีฑาประเภทต่าง ๆ และการเล่นพื้นเมือง ทั้งนี้เป็นการจัดถวายการต้อนรับการเสด็จนิวัติพระนครของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องจากการเสด็จกลับจากเยือนประเทศต่าง ๆ ใน

ยุโรป การจัดการศึกษาที่นักเรียนได้จัดใน พ.ศ. 2444 อีกครั้งหนึ่ง

พ.ศ. 2443 เริ่มการแข่งขันฟุตบอล¹⁵ เป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นการแข่งขันฟุตบอลประ-
ชาชน ระหว่างชุดบางกอกกับชุดกรมศึกษาธิการ ณ ท้องสนามหลวง ผลปรากฏว่าเสมอ 2 : 2 ประทุ

พ.ศ. 2447 กระทรวงธรรมการจัดแข่งขันกรีฑาที่นักเรียน¹⁶ และมีการทำสถิติกรรมการแข่ง
ขันเป็นครั้งแรก จัดแข่งขันที่โรงเรียนสวนกุหลาบ ตั้งแต่ครั้งนั้นเป็นต้นมา ได้จัดการแข่งขันกรีฑาขึ้น
ในวันที่ 7 มิถุนายนของทุกปี เนื่องในงานเฉลิมพระชนมพรรษาในรัชกาลที่ 6 ตั้งแต่ทรงเป็น
มกุฎราชกุมาร และได้กราบบังคมทูลเสด็จทอดพระเนตรทุกครั้งตลอดรัชกาล และการแข่งขันกรีฑา
นักเรียนก็ยังดำเนินการต่อมา

ต่อมามีการแข่งขันกีฬาอื่น ๆ ขึ้นอีกหลายประเภท คือ

พ.ศ. 2460 จัดแข่งขันยูโด (ยูโด) ทั้งนักเรียนและประชาชน

พ.ศ. 2463 จัดแข่งขันมวยไทย และ มวยสากล

พ.ศ. 2465 จัดแข่งขันฟันดาบแบบไทยและสากล

พ.ศ. 2470 ตั้งคณะกรรมการจัดแข่งขันกีฬาที่นักเรียนในพระนครธนบุรี และในต่างจังหวัด
ให้คณะกรรมการจังหวัดเป็นผู้จัดดำเนินการแข่งขัน

พ.ศ. 2476 ตั้งกรมพลศึกษาควบคุมงานพลศึกษาทั้งหมด ดำเนินการส่งเสริมพลศึกษาและ
จัดแข่งขันกีฬา มีการควบคุมมารยาทนักกีฬาและให้รางวัลผู้ที่มีฝีมือในการเล่นกีฬาอีกด้วย

กรมพลศึกษารับผิดชอบงานกีฬานักเรียนและกีฬาประชาชน¹⁷ คือ

¹⁵ สวัสดิ์ เลชะยานนท์ บันทึกการแข่งขันกีฬา (ยังไม่ได้จัดพิมพ์)

¹⁶ ส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย, องค์การ วารสารกีฬา (มกราคม, 2515) หน้า 12

¹⁷ ศรีวิสารวาจา, พระยา, ประเทศไทย ผลงานประจำปีของประเทศ (พระนคร :
โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2509) หน้า 608

กีฬานักเรียนในส่วนภูมิภาค ให้ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ รับผิดชอบจัดกรีฑา นักเรียน ในพระนครธนบุรี เป็นหน้าที่ของนายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ ครูใหญ่ รับผิดชอบ โดย จัดออกเป็นเขตอำเภอ

กีฬาประชาชน กรมพลศึกษาจัดขึ้นตามความต้องการความสนใจของประชาชน และส่งเสริม ให้ทั้งสมาคมกีฬาต่าง ๆ สำหรับประชาชนขึ้น

พ.ศ. 2480 จัดกรีฑาท้องสนามหลวงให้จังหวัดข้างเคียงส่งนักกีฬาเข้าแข่งขันด้วย มี นักเรียนสมัครเข้าแข่งขันมากมายคือนักเรียนชาย 3,661 คน หญิง 1,761 คน ประชาชน 112 คน โดยใช้กฎแข่งขันแบบสากล ในปีนี้กระทรวงธรรมการออกปราชัยควบคุมการประพฤตินักเรียน¹⁸ ในการดูและเล่นกีฬา

พ.ศ. 2481 จัดการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยขึ้นเป็นครั้งแรก จัดแข่งขันกรีฑาและบาสเกตบอล จากนี้เอง งานค่านักกีฬาก็ให้เป็นหน้าที่ของสมาคม กีฬาโดยยังไม่มีสมาคม หรือ สมาคมไม่อาจ จะจัดได้ กรมพลศึกษาจะเป็นผู้จัดให้

พ.ศ. 2490 เริ่มให้เงินอุดหนุนกีฬาในต่างจังหวัด และ กีฬาสมัครเล่นเรื่อยมา

พ.ศ. 2495 กรมพลศึกษา เพิ่มเงินอุดหนุนสมาคมกีฬา และตั้งบุดหนุนคณะกรรมการ กีฬาโอลิมปิกแห่งประเทศไทยด้วย และ พ.ศ. 2494 ได้รับงบประมาณเพิ่มเติมอีกทำให้ประเทศไทย สามารถส่งนักกีฬาเข้าแข่งขันโอลิมปิก และเอเชียนเกมส์ ตั้งแต่นั้นมา

พ.ศ. 2496 แบ่งหน่วยงานในกองกีฬาเป็น 3 หมวด คือ แผนกกีฬาโรงเรียน แผนกกีฬาประชาชน และแผนกทดสอบสมรรถภาพ

ตั้งแต่ปี 2497 กรมพลศึกษาได้จัดแข่งขันจักรยานทางไกล กรุงเทพฯ - เชียงใหม่ และ เปิดแข่งขันกีฬาต่าง ๆ ทั้งกลางวันและกลางคืน ส่งเสริมการแข่งขันกีฬาทั้งในประเทศและระหว่าง ประเทศ

พ.ศ. 2507 ตั้งองค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย¹⁹ รับผิดชอบการส่งเสริมกีฬา
ประชาชนทั่วประเทศ

องค์การนี้ได้จัดการแข่งขันกีฬาเขตแห่งประเทศไทยขึ้นเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ พ.ศ.
2510 เป็นต้นมา

พ.ศ. 2511 กรมพลศึกษาเริ่มจัดงานแข่งขันกรีฑาและศิลปหัตถกรรมนักเรียน และจัดที่
กรีฑาสถานแห่งชาติ กีฬาอื่น ๆ กรมยังจัดเช่นเดิม

พ.ศ. 2516 กรมพลศึกษาจัดแข่งขันกีฬานักเรียนเป็น 2 ส่วน²⁰ คือ การทดสอบความ
สามารถทางกีฬาและกรีฑาบางประเภท และจัดการแข่งขันกีฬาและศิลปหัตถกรรมนักเรียน

กรมพลศึกษาได้จัดกีฬาซึ่งนอกเหนือจากที่สมาคมกีฬารับไปดำเนินการและจัดให้แก่ักเรียน
ทั้งประถม มัธยม อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งมีมวยสากล ยูโด ยิมนาสติก บาสเกตบอล บิงปอง
แบดมินตัน ตะกร้อ เป็นต้น และให้องค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทยจัดกีฬาประชาชนตั้งแต่ปี
พ.ศ. 2510 เป็นต้นมา

การจัดแข่งขันกีฬาทั้งของนักเรียนและประชาชนเริ่มจัดมาตั้งแต่ พ.ศ. 2440 ซึ่งมีทั้งกีฬา
ไทยและกีฬาสากล แต่การจัดแข่งขันมีเฉพาะส่วนกลางแห่งเดียวเท่านั้น โดยความรับผิดชอบของ
กระทรวงธรรมการ ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศจึงมิได้รวมกิจกรรมดังกล่าว จนกระทั่ง พ.ศ.
2470 จึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการแข่งขันกีฬาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทำให้การแข่งขัน
กีฬาต่าง ๆ ได้รับการส่งเสริมทั่วประเทศ แต่มาตรฐานกีฬายังไม่ดีเท่าที่ควร สำหรับการส่งเสริม
กีฬาในจังหวัดต่าง ๆ ก็ขึ้นอยู่กับผู้บริหารกีฬาของจังหวัด ที่จะให้การสนับสนุน การจัดตั้งกรรมการ
พลศึกษาขึ้นทำหน้าที่บริหารงานทางพลศึกษาโดยตรง ทำให้การพลศึกษาและการกีฬาได้รับความสนใจ
จากประชาชนทั่วไปอย่างมาก โดยเข้าร่วมการแข่งขันและชมการแข่งขันกีฬา นอกจากนี้ยังได้สร้าง

19. ส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย, องค์การ วารสารกีฬา (มกราคม, 2510) หน้า 7 - 8

20. พลศึกษา, กรม, เอกสารกองกีฬานักเรียน (โรเนียว, 2516)

มาตรฐานการกีฬาตามหลักสากลอีกด้วย โดยการปรับปรุงกีฬา ท้ากติกากีฬาต่าง ๆ มีผู้แนะนำการฝึกและการเล่นที่ถูกต้อง การควบคุมมารยาทและให้รางวัลนักกีฬา การให้งบประมาณช่วยเหลือการจัดกีฬาของจังหวัด และการให้งบประมาณให้ สมาคมกีฬาจัดการแข่งขันก็เป็นการส่งเสริมการกีฬาของชาติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตั้งแต่ พ.ศ. 2488 เป็นต้นมา จัดได้ว่ามีการจัดแข่งขันกีฬาในทุกระดับการศึกษา แสดงให้เห็นว่ามีการฝึกฝนการกีฬาในทุกระดับด้วย ทำให้การกีฬาย้ายตัวออกไปทั่วทุกส่วนของประเทศ นอกจาก กรมพลศึกษา องค์การส่งเสริมกีฬา ฯลฯ และสมาคมกีฬาต่าง ๆ จัดการแข่งขันทั้งของนักเรียนนักศึกษาและประชาชนแล้ว ยังมีการจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศ ซึ่งมีการแข่งขันกีฬาแหลมทอง เอเชียนเกมส์ และโอลิมปิกเกมส์อีกด้วย การกีฬาจะก้าวหน้าได้โดยอยู่ที่การฝึกติดต่อกันหลายปีตั้งแต่ระดับประถม มัธยม เตรียมอุดม และอุดมศึกษา ก็จะได้นักกีฬาที่ดี ในขณะที่เดียวกันก็ต้องส่งเสริมกีฬาประชาชนเพื่อให้ได้นักกีฬาเข้ามาเสริมทีมอีกด้วย

4. หน้าที่ของกรมพลศึกษาต่อการจัดสถานที่และอุปกรณ์ทางพลศึกษา

กรมพลศึกษาจัดสถานที่สำหรับการแข่งขันกีฬาในจังหวัดต่าง ๆ โดยอาศัยงบประมาณของชาติและบางปียังได้จัดอุปกรณ์ให้จังหวัดต่าง ๆ เพื่อจัดการแข่งขันกีฬาอีกด้วย เดิมทีการสร้างสนามกีฬาในจังหวัดเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจำเป็นต้องจัดสนามกีฬาให้กับโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งในจังหวัดและอำเภอเพื่อใช้สอนพลศึกษาและกีฬาสำหรับนักเรียน ด้วยเหตุนี้ประชาชนจึงได้อาศัยสนามกีฬาของโรงเรียนฝึกซ้อมและจัดการแข่งขันกีฬาเสมอมา แต่สนามกีฬาดังกล่าวมักจะไม่ได้มาตรฐานและขาดการบำรุงรักษา

พ.ศ. 2505 กรมพลศึกษามีความเห็นว่าควรจะหาสถานที่ในจังหวัดต่าง ๆ สร้างสนามกีฬาที่มาตรฐาน เพื่อจัดกีฬานักเรียนและประชาชน โดยยึดหลักในการสร้างดังนี้คือ มีสนามฟุตบอล ๓ คู่วิ่ง 400 เมตร 5 - 8 คู่วิ่ง มีรั้วรอบบริเวณ พร้อมทั้งห้องน้ำ - ห้องส้วม สำหรับจังหวัดที่เป็นศูนย์กีฬาในเขตนั้น องค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย ได้จัดสนามพิเศษเพื่อจัดแข่งขันกีฬาเขต ให้เป็นสนามที่สมบูรณ์แบบมีสนามกีฬา เครื่องอำนวยความสะดวกทุกชนิดให้อยู่ในบริเวณเดียวกัน

ความพร้อมทางด้านการพลศึกษาและกีฬานั้น ส่วนสำคัญอยู่ที่สถานที่ อุปกรณ์ ผู้ฝึกสอนและจัดการแข่งขัน จากหลักฐาน แม้จังหวัดส่วนใหญ่จะมีสนามกีฬาของโรงเรียนภายในจังหวัด และมีสนามของจังหวัดเองซึ่งองค์การส่งเสริมกีฬาจัดให้ โดยเฉพาะจังหวัดตัวแทนเขต แต่เมื่อพิจารณาถึง

เนื้อที่ทั้งจังหวัดแล้ว จะมีสนามทั้งของโรงเรียนและของจังหวัดเพียงไม่กี่แห่ง บางโรงเรียนไม่มี
 สนามด้วยซ้ำ เมื่อเทียบกับจำนวนพลเมืองภายในจังหวัดแล้วก็เห็นได้ว่าไม่เพียงพออย่างแน่นอน คน
 ที่จะได้ใช้สนามอย่างแท้จริงคือผู้ที่อยู่อาศัยใกล้สนามกีฬาเท่านั้น แม้ในกรุงเทพมหานครก็ตาม มีสนาม
 กีฬาหัวหมาก สนามศุภชลาศัย สนามจุฬาฯ และสนามชานเมืองก็ตาม แต่ส่วนใหญ่ใช้ในการแข่งขัน
 แต่สนามฝึกซ้อมคงต้องใช้สนามกีฬาของโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และสโมสรต่าง ๆ ซึ่งมี
 อยู่น้อยมาก แต่ผู้ที่นิยมการเล่นกีฬามีมาก ไม่สอดคล้องกับสนามที่มีอยู่ เพราะสังเกตได้จากทีมกีฬา
 ต่าง ๆ ที่ส่งเข้าแข่งขัน จำเป็นต้องเช่าสนามฝึกซ้อมอยู่มากเหมือนกัน สรุปได้ว่าทั้งในส่วนกลาง
 และส่วนภูมิภาคมีสนามไม่เพียงพอกับความนิยมและความต้องการของประชาชนผู้นั้นเอง ยังต้อง
 สร้างเพิ่มเติมและปรับปรุงแก้ไขกันอีกมาก

ตารางที่ 4 สถิติงบประมาณในการที่ใช้ในการปรับปรุงสนามกีฬาและสร้างสนามกีฬา
(พ.ศ. 2505 - พ.ศ. 2517)

พ.ศ.	จำนวนเงิน	จำนวนจังหวัดที่ได้รับการสร้างและปรับปรุง
2505	400,000	1
2506	900,000	5
2507	2,700,000	9
2508	3,000,000	17
2509	3,000,000	28
2510	3,000,000	26
2511	2,000,000	21
2512	2,000,000	21
2513	2,000,000	10
2514	3,000,000	38
2515	5,000,000	19
2516	3,400,000	20
2517	3,300,000	?

ที่มา .- งบประมาณใช้จ่ายในการสร้างและปรับปรุงสนามกีฬาจังหวัด พ.ศ. 2505 - พ.ศ. 2517
จากแผนกเผยแพร่กรมพลศึกษา

จากตารางจะเห็นได้ว่า กรมพลศึกษาช่วยช่วยเหลือจังหวัดต่าง ๆ ทั้ง 71 จังหวัด และ 66 จังหวัดมีสนามกีฬาของจังหวัดเอง ยกเว้นจังหวัด ชัยภูมิ นครนายก ปทุมธานี อ่างทอง และ อัญญา ทั้งนี้เพราะไม่มีสถานที่ก่อสร้าง จึงต้องใช้สนามของโรงเรียน ภายในจังหวัดหรืออำเภอ ไปก่อน (สำหรับจังหวัดอัญญานั้น เคยมีสนามจังหวัดแต่ถูกกรมศิลปากรเรียกคืนไป) อย่างไรก็ตาม กรมก็ยังช่วยประมาณช่วยเหลือปรับปรุงสนามกีฬาของโรงเรียนเพื่อใช้เป็นสนามกลางในการจัดการแข่งขัน

จะเห็นได้ว่า กรมพลศึกษา ได้พยายามจัดหางบประมาณเพื่อสร้างและปรับปรุงสถานที่ของ จังหวัดต่าง ๆ ตามนโยบายเสมอมา และบางปีก็งบประมาณไป เพราะจะต้องใช้เงินไปช่วยดำเนินการ จัดการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศด้วย เช่น เอเชียเกมส์ หรือ เซียฟเกมส์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม กีฬาที่มีสนามกีฬาจังหวัดก็ใช้จะเพียงพอกับความต้องการของประชาชน จึงเป็นหน้าที่ของกรม พลศึกษา องค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย และเทศบาลที่ควรร่วมมือกันให้ความช่วยเหลือใน ด้านนี้ โดยจัดขยายและปรับปรุงสนามที่มีอยู่แล้ว พร้อมกับสร้างสนามใหม่ ๆ ขึ้นอีกโดยเฉพาะใน แหล่งชุมนุมชน ทั้งในอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน มีเจ้าหน้าที่บำรุงรักษาและจัดการฝึกซ้อมตลอดจน จัดการแข่งขันอยู่เสมอเพื่อสร้างนักกีฬา

จากงบประมาณของกรมพลศึกษา แม้ว่าจะหาหลักฐานงบประมาณของกรมพลศึกษาได้ไม่ครบ ทุกปี แต่ในช่วงระยะหลังระหว่าง พ.ศ. 2511 เป็นต้นมาก็มีหลักฐานทางงบประมาณประจำปีดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงงบประมาณกรมพลศึกษา พ.ศ. 2511 - 2518

ปี พ.ศ.	งบประมาณ	หมายเหตุ
2511	12,741,600.00 บาท	
2512	12,867,700.00 บาท	
2513	20,208,800.00 บาท	
2514	21,696,700.00 บาท	
2515	26,042,400.00 บาท	(ได้งบประมาณพิเศษเพิ่มจากการแปรรูปที่ดิน 5 ล้านบาท)
2516	25,096,800.00 บาท	
2517	29,769,900.00 บาท	
2518	45,000,000.00 บาท	

ที่มา .- รวบรวมจากแผนกเผยแพร่ กรมพลศึกษา (เอกสารที่ยังไม่ได้จัดพิมพ์) 2517

จากตารางจะเห็นได้ว่างบประมาณที่กรมได้รับมาบริหารการพลศึกษานั้น เงินที่ได้รับน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับงานที่ต้องรับผิดชอบ คือการสร้างสนามกีฬา การจัดการแข่งขัน และการเรียนการสอนพลศึกษาแล้ว เห็นว่าไม่เพียงพออย่างแน่นอน เมื่อได้งบประมาณน้อย การพลศึกษาก็ต้องพัฒนาไปอย่างเชื่องช้า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 เป็นต้นมา กรมพลศึกษาได้งบประมาณมากขึ้น งานด้านนี้ก็ขยายและพัฒนาสูงขึ้นเป็นลำดับ ไปสู่ประชาชนทุกเพศทุกวัยและทุกระดับการศึกษานั้นเอง แต่งบประมาณของกรมพลศึกษาก็น้อยกว่ากรมอื่น ๆ อยู่มาก ซึ่งความจริงการพัฒนากำลังคนมีความจำเป็นต่อการพัฒนาอื่นอยู่มาก จึงควรส่งเสริมด้านพลศึกษาให้พัฒนาควบคู่พร้อมกันไปกับการพัฒนาอื่น ๆ ด้วย

การขาดแคลนสนามเป็นที่ยอมรับของนักวิชาการพลศึกษา และผู้เกี่ยวข้องในวงการกีฬา จะเห็นได้จากกรวิจัยของศาสตราจารย์ โยชิอุกิ โนกุจิ (Yoshiuki Nakuchi) ผู้เชี่ยวชาญทางพลศึกษาของญี่ปุ่น ได้ทำการวิจัยการพลศึกษาของไทย ตามแผนโคลัมโบ พบว่าในส่วนกลางยังขาดแคลนสนามกีฬามาก แม้จะมีสนามกีฬาหลายแห่งก็ตามและในต่างจังหวัดยิ่งขาดแคลนสนามกีฬาและอุปกรณ์อย่างมาก จากการประชุมสัมมนาการพัฒนากีฬาไทย พ.ศ. 2513 ที่ประชุมยอมรับว่าสนามกีฬาและอุปกรณ์ทั้งในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค ยังไม่เพียงพอกับความต้องการ เป็นอุปสรรคต่อความเจริญทั้งการพลศึกษาและการกีฬาอย่างมาก สรุปได้ว่า สนามกีฬาสำหรับสมาคมและประชาชนตลอดจนนักเรียนนักศึกษายังไม่มีเพียงพอความต้องการ สนามกีฬาโรงเรียนไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนนักเรียน และสนามไม่กระจุกกระจายอยู่ในที่ต่าง ๆ อันจะให้ความสะดวกแก่ประชาชน ที่จะชมและเล่นกีฬาอย่างทั่วถึง

จากการศึกษาเรื่องสนามกีฬา สรุปได้ว่าปัจจุบันมีสนามที่สำคัญอยู่ 4 สนามคือ สนามศุภชลาศัย กรีฑาสถานแห่งชาติ สนามกีฬาหัวหมาก สนามกีฬาจุฬาฯ และสนามกีฬาของกองทัพต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีสนามชานเมือง คือ สนามคาราคาม สนามวัดพระศรี และสนามบางมด นอกจากนี้มีสนามกรุงเทพมหานครที่คึกคัก และยังมีสนามของสโมสรกีฬาต่าง ๆ อีกไม่มากนักสนามกีฬาดังกล่าวยังไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เล่นและโดยเฉพาะสนามใหญ่ มักไม่ให้เกิดการฝึกซ้อม ใช้เฉพาะการแข่งขันเท่านั้น ส่วนสนามอื่น ๆ มีผู้ใช้กันมากทำให้สนามเสียและต้องใช้งบประมาณในการซ่อมสนามอีกด้วย สมาคมกีฬา หรือผู้รับผิดชอบควรจะได้ศึกษาถึงจำนวนและประเภทของกีฬา ให้เหมาะสมกับสนามแข่งขันและฝึกซ้อม เพื่อให้แก่นักเรียนนักศึกษาและประชาชนได้เล่นกีฬาอย่างเต็มที่ โดยการปรับปรุงสนามที่มีอยู่ และขยายสนามออกไป ให้มากและเพียงพอความต้องการอยู่เสมอ

ตามความเป็นจริงแล้ว จำนวนและสภาพสนามกีฬาทั่วประเทศมีจำนวนเท่าใดนั้นยังไม่มีหน่วยงานใดได้สำรวจและรวบรวมไว้ แต่ปรากฏว่า สถานศึกษาระดับโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย โรงเรียนทหาร - ตำรวจ องค์การ ฆนาคารต่าง ๆ มักมีสนามของตนเองซึ่งส่วนมากเป็นสนามหญ้า

สนามกีฬาโรงเรียนสังกัดกรมวิสามัญในพระนครธนบุรี ได้มีผู้สำรวจเมื่อ พ.ศ. 2512
ปรากฏว่ามีโรงเรียนที่มีสนามพร้อมเพียง 43 โรงเรียน และใน 43 โรงเรียนนี้มีเพียง 14
โรงเรียนที่ใช้สนามได้ตลอดเวลา นอกนั้นอีก 29 โรงเรียนใช้ได้ในช่วงขณะเท่านั้น ส่วนอีก 16
โรงเรียนไม่มีสนามใช้ในการเรียนการสอนพลศึกษาเลย

จะเห็นได้ว่า สนามกีฬาทั้งในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาคยังมีไม่เพียงพอที่จะใช้เรียน
พลศึกษาและจัดแข่งขันกีฬา ซึ่งจะต้องหาทางแก้ไขและปรับปรุงเกี่ยวกับสนามกีฬาตามความจำเป็น
และเหมาะสมต่อไป

การขาดแคลนสนามกีฬา ทำให้เกิดผลเสียอย่างมากคือ

ก. ทำให้ผู้นิยมเล่นกีฬามีน้อย ความสามารถอยู่ในขีดจำกัด คือประชาชนมีโอกาส
ฝึกฝนกีฬาน้อย โดยเฉพาะได้ฝึกเมื่ออยู่ในโรงเรียน และเมื่อเรียนสูงโอกาสเรียนมีน้อย โอกาสที่
สมาคมจะคัดเลือกนักกีฬาดี ๆ จึงมีน้อย โดยเฉพาะการจัดการแข่งขันกีฬาของโรงเรียนหรือ
ประชาชนมีน้อยเพราะความจำกัดของสนามกีฬา

ข. การขาดแคลนสนามในโรงเรียน และสนามของประชาชน ทำให้ประชาชน เยาวชน
ขาดความสนใจกีฬา ไม่นิยมการดูกีฬา หรือเล่นกีฬา เป็นผลเสียต่อสุขภาพ และความเจริญก้าวหน้าของ
ประเทศชาติ การขาดสถานที่ และอุปกรณ์ย่อมจะทำให้การกีฬาค่าเงินไปไม่คุ้มค่าที่ควร เพราะการ
ฝึกซ้อมและอุปกรณ์ที่ใช้มีอยู่น้อยเกินไป

ค. ส่วนใหญ่สมาคมกีฬาไม่มีสนามของตนเอง ต้องยืมสนามฝึกซ้อม และกีฬาบางอย่าง
ต้องเสียค่าเช่าสนามแพงมาก ทั้งต้องเบียดพื้นที่ฝึกซ้อมอยู่เสมอ ซึ่งไม่สะดวกแก่นักกีฬาที่ไม่มีรถรับส่ง
การขาดแคลนสนามทำให้นักกีฬาได้ฝึกซ้อมไม่เต็มที่ หากไม่มีสนามมาตรฐานก็จะทำให้การเล่นได้ผล
ไม่คุ้มค่าที่ควร

ง. การขาดแคลนสนามแข่งขัน ทำให้เกิดผลเสียเป็น อุปสรรคต่อการเล่นกีฬาอย่าง
มาก ควรแก้ปัญหาเรื่องการขาดสนามกีฬาเสียก่อนที่จะมีการแก้ปัญหาอย่างอื่น หากมีสนามเพียงพอ
ย่อมจะทำให้มีคนเล่นกีฬามาก และสมาคมมีโอกาสคัดเลือกนักกีฬาที่มีฝีมือได้มากอีกต่อหนึ่งด้วย